
From: Mollestad, Ingrid
Sent: 7. februar 2014 10:19
To: Utenriksrådets kontor
Cc: Søgaard, Vibeke Grundtvig; NORAD-Post-EVAL; Halsaa, Cathrine
Subject: Rapport om oppfølging av evaluering av fremme av funksjonshemmedes rettigheter i norsk utviklingssamarbeid - 12/03135
Attachments: Norges internasjonale innsats for mennesker med nedsatt funksjonsevne - webfil.pdf; Konkretisering av oppfølgingsplanen 07_2013.docx

Det vises til oppfølgingsplan av «Evaluering av fremme av funksjonshemmedes rettigheter i norsk utviklingssamarbeid». Oppfølgingsplanen var godkjent 21.01.2013.

Anbefaling om tiltak for å inkludere funksjonshemmede som et menneskerettighetsspørsmål i bistanden, har blitt gjennomført med en rekke tiltak:

Det er utarbeidet et policydokument om Norges internasjonale innsats for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. I policydokumentet, som ble lansert samme dag som Norge ratifiserte konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne CRPD, beskrives norske prioriteringer og forpliktelser på feltet. Policydokumentet viser til Meld. St. 25 som fastslår at arbeid for funksjonshemmedes rettigheter særlig vil prioriteres innen relevante områder som utdanningsbistand, humanitær bistand, helsebistand og i kvinnesatsingen.

UD i samarbeid med Norad, BLD og med innspill fra Atlas-alliansen, har videre utarbeidet en plan for konkretisering av innsatsen for fremme av rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne. I planen beskrives en rekke konkrete tiltak for arbeidet. I tillegg er det gitt støtte til FNs flegiverfond for fremme av rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (UNPRPD). Fondet arbeider for å koordinere en rekke FN-organers innsats for å bistå land til å implementere konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det er også blitt gitt støtte til et statistikkprogram i regi av WHO /SSB (*Disability Survey*) for utvikling av et metodeverktøy for forbedring av datainnhenting om situasjonen for personer med nedsatt funksjonsevne.

Anbefaling om å arbeide normativt for funksjonshemmedes rettigheter har blitt fulgt opp på flere måter. Norge ratifiserte konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) juni 2013. I FN deltok videre Norge aktivt under FNs høynivåmøte om funksjonshemmede og utvikling 23. september 2014. Norge fremmer også språk som peker på funksjonshemmedes rettigheter i relevante resolusjonsforhandlinger.

Anbefaling om å støtte Atlas-alliansen og deres samarbeidspartnere for å styrke disse som talsmenn for funksjonshemmedes rettigheter har blitt fulgt opp i form av prosjektstøtte til Atlas-alliansen for et pilottiltak for inkludering av funksjonshemmede, samt gjennom ovennevnte samarbeid om konkretisering av oppfølgingsplan, policydokument og forberedelser og deltakelse i norsk delegasjon til FNs høynivåmøte om funksjonshemmede.

Anbefaling om bedre rapportering om funksjonshemmede i planer og programmer har blitt fulgt opp gjennom dialog med relevante norske frivillige aktører, og veiledning av tilskuddsmottakere i rapportering på hvordan utviklingssamarbeid fremmer rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. Støtten til Atlas-alliansen inkluderer utvikling av kursing for UD/Norad personell på dette feltet.

Anbefaling om å støtte myndighetenes kapasitetsbygging for å overholde sine internasjonale forpliktelser har blitt fulgt opp gjennom fagseksjonene, Norad og gjennom støtte til UNPRPD, og gjennom anmodning om at utenriksstasjonene tar opp situasjonen for funksjonshemmede der det er relevant i FNs landhøringer i menneskerettighetsrådet – UPR.

Vedlegg:

- Policydokument om Norges internasjonale innsats for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne
http://www.regjeringen.no/upload/UD/Vedlegg/Hum/innsats_nedsatt.pdf
- Konkretisering av innsatsen for fremme av rettigheter for personer med nedsatt funksjonshemmede

Skrevet av Cathrine Halsaa
Godkjent av Ingrid Mollestad

Internasjonalt arbeid for fremme av rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne - konkretisering av oppfølgingsplanen

Det vises til oppfølgingsplanen om fremme av funksjonshemmedes rettigheter i norsk utviklings samarbeid. Oppfølgingsplanen forelå 14. januar d.å., og baserer seg på evalueringsrapporten *Mainstreaming disability in the new development paradigm. Evaluation of Norwegian support to promote the rights of disabilities*.¹

Som et ledd i implementeringen av oppfølgingsplanen har berørte seksjoner i Utenriksdepartementet, Norad og Atlas-alliansen blitt bedt om å komme med innspill til mulige konkretiseringer av oppfølgingsplanens tiltak. Under følger en oversikt over konkretiseringen av nevnte oppfølgingsplan og det videre arbeidet med fremme av rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne i Norges utviklings samarbeid.

Det vises til Stortingsmeldingen *Dele for å skape: Demokrati, rettferdig fordeling og vekst i utviklingspolitikken*, som understreker at norsk utviklingspolitikk er rettighetsbasert og at arbeid for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne særlig vil prioriteres innen utdanningsbistand, humanitær bistand, helsearbeid og i kvinnesatsingen.² Videre vises det til Stortingsmeldingen *Norge og FN: Felles framtid, felles løsninger*,³ hvor det påpekes at utviklingsmålene ikke kan nås så lenge funksjonshemmede ikke inkluderes, og at arbeidet med post 2015 derfor å inkludere dette perspektivet. Arbeidet med helse, utdanning, kvinnerettet bistand og demokratiprosesser trekkes særlig frem. I tillegg understrekes det at Norge skal sette søkelyset på situasjonen for personer med nedsatt funksjonsevne i FNs styrende organ og inn mot FNs landteam og "ett FN på landnivå".

Overordnet og normativt arbeid

- Norad skal bidra til å styrke sivilsamfunnsorganisasjonenes rettighetsbasering ved å etterspørre deres ansvarliggjøring av lokale myndigheter.
- UD vil sammen med BLD involvere Atlas-alliansen i forberedelsesarbeidet til høynivåmøtet (HLMDD 2013).
- UD skal arbeide for å få økt fokus på funksjonshemmede og andre marginaliserte grupper i post-2015 arbeidet og i SDG-prosessene.
- Inkludering av marginaliserte grupper, blant andre funksjonshemmede, skal etterspørres i SIVSAs rapporteringsskjemaer. Inkludering av funksjonshemmede skal være et krav for organisasjoner som jobber med utdanning. Organisasjoner som arbeider innenfor andre sektorer skal vurdere i hvilken grad det er relevant å inkludere funksjonshemmede i sine aktiviteter, og det skal begrunnes om det eventuelt ikke er relevant.

---

¹ Report 1/2012 - Evaluation

² Meld. St. 25, s 18

³ Meld. St. 33, s 63

- Norad skal støtte organisasjoner som har en vokterrolle i forhold til nasjonale og lokale myndigheters respekt, beskyttelse og innfrielse av funksjonshemmedes rettigheter.
- Norad skal støtte organisasjoner som bidrar til kapasitetsutvikling blant pliktberere/myndigheter og/eller rettighetsberere/sivilsamfunn.
- Støtte til organisasjoner som arbeider for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne skal inngå i UD's støtte til menneskerettighetsforkjempere.
- Aktivt engasjement i FNs generalforsamling (herunder CRPD statspartsmøte og høynivåmøtet) og i MR-rådet.
- Støtte deltakelse til høynivåmøtet fra funksjonshemmedes organisasjoner, herunder Atlas-alliansen og organisasjoner fra land i Sør.
- Norad skal veilede sine tilskuddsmottakere i rapportering på hvordan utviklingssamarbeidet fremmer rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. Norad skal også gi råd til UD og ambassader, også de som er ansvarlige for den multilaterale støtten, om hvordan å fremme funksjonshemmedes rettigheter.
- Norge skal benytte seg av FNs menneskerettighetsråds landgjennomganger (UPR) til å påpeke brudd på funksjonshemmedes rettigheter i andre land.
- Frivillig bidrag til FNs flergiverfond for fremme av rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (UNPRPD): 3 millioner NOK i 2013. Fondets formål er å bistå andre lands myndigheter i å implementere CRPD, både gjennom samarbeid med sivilsamfunn og med myndigheter. Fondet er et samarbeid mellom seks FN-organisasjoner: WHO, ILO, OHCHR, UN-DESA, UNDP og UNICEF.

Utdanning

- Inkludering av marginaliserte grupper, blant andre funksjonshemmede, skal stilles som krav for SIVSAs støtte til utdanningsprosjekter.
- Funksjonshemmede og andre marginaliserte barns tilgang til utdanning skal være et agendapunkt i SIVSAs årlige møter og i annen dialog med organisasjoner som arbeider innenfor utdanningssektoren.
- Norad skal i GPEs (Global Partnership on Education) finanskomite og styre sørge for at barn med funksjonsnedsettelse (CWD) holdes høyt på agendaen gjennom å være pådriver for: a) inkludering av denne tematikken i planleggingen, oppfølgingen og evalueringen av programmene/ sektorplanene som får støtte; b) inkludering av DPOs som aktive medlemmer i de lokale utdanningsgruppene; c) rapportering om personer med funksjonsnedsettelse i GPEs årlige resultatrapport; d) arbeidsgrupper som måtte etableres vedr. "equity", inkludering og/eller funksjonshemmede.
- Norad skal bidra til at fokuset på funksjonshemmede i sektorplaner blir så tydelig og forpliktende som mulig.
- I det bilaterale arbeidet med utdanning skal ambassadene integrere denne problemstillingen (inkludering av barn med funksjonsnedsettelse) i din dialog med myndighetene.
- I dialog med UNICEF, UNESCO og GPE, skal UD arbeide for at det rapporteres på denne tematikken.

- UD skal følge opp og spille inn synspunkter på CWD i sentrale utdanningsmøter hvor UNESCO har en global koordineringsfunksjon, herunder FNs generalsekretærs Global First Initiative (GEFI).

Humanitært arbeid

- UD vil gå i dialog med relevante aktører for en systematisk og helhetlig tilnærming til tematikken ift planlegging, dokumentasjon og rapportering av innsatsen for inkludering av funksjonshemmede i humanitære prosjekter.
- UD skal arrangere en workshop i samarbeid med Norad og humanitære aktører for å utarbeide gode verktøy for inkludering av funksjonshemmede.
- UD vil inkludere krav om at tiltak for personer med funksjonsnedsettelse vurderes i søknader til HUM som inneholder utdanningsrespons.
- UD vil benytte presidentskapet i klasevåpenkonvensjonen 2012-2013 til å sette diskusjonen om ofre inn i en mer helhetlig diskusjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. I dette arbeidet er innspill fra DPOs og andre sivilsamfunnsaktører viktig.
- UD skal fortsette å arbeide for mineofre gjennom arbeidet under konvensjonene for landminer og klaseammunisjon, med en bred og rettighetsforankret forståelse av bistand og ofre.
- Tettere samarbeid innad i UD og med Norad om innsats for personer med nedsatt funksjonsevne.
- Gjennomgang av ICRCs Special Fund for Disabled.
- Bilateral utdanningsstøtte i de 6 programlandene: Norads veiledning på rapportering skal også gjelde her. SUP koordinerer informasjon via reg-avdelingene.

Likestilling

- Tildeling av midler til organisasjoner som arbeider for og med kvinner og jenter med funksjonsnedsettelse.
- Den nye handlingsplanen om kvinners rettigheter omtaler flerdimensjonal diskriminering, herunder diskriminering av kvinner og jenter med nedsatt funksjonsevne. Det er en målsetting at Norge skal oppnå en grundigere forståelse for flerdimensjonal diskriminering. Arbeid for kvinner og jenter med nedsatt funksjonsevne vil særlig prioriteres innen arbeidet mot vold mot kvinner og innen innsatsen for retten til å forsørge seg selv.
- I den generelle opplæringen av egen administrasjon og av samarbeidspartnere vil flerdimensjonal diskriminering stå sentralt.

Helse

- UD skal sørge for at hensynet og rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne tas opp i dialogen med multilaterale aktører, herunder WHO.
- Norge skal fortsette å være en sentral aktør innenfor helsearbeid som har en forebyggende effekt, herunder innsats for vaksinasjon, ernæring, barne- og mødrehelse, allmenn tilgang til helsetjenester etc.

Kunnskap og kompetanse

- Norad skal arrangere et seminar om utviklingshemmedes situasjon og rettigheter høsten 2013, i samarbeid mellom SOR, Norad, Bufdir, NFU og Atlas-alliansen. UD kan eventuelt være medarrangør.
- Veilederen for rettighetsbasering av utviklingssamarbeidet må utarbeides i nært samarbeid mellom SUP og MR/DEM i UD og LIRE, HUF og SIVSA i Norad. Veilederen skal inneholde eksplisitte referanser til menneskerettighetsforkjempere som arbeider med funksjonshemmede, samt egen del/referanse til arbeidet for fremme av funksjonshemmedes rettigheter.
  - Det vil vurderes hvorvidt man skal lage forslag til retningslinjer for arbeid for personer med nedsatt funksjonsevne. Et forslag er å utarbeide en "kompetansepakke", med tematiske infoark innenfor hvert satsningsområde.
- Senter for menneskerettigheter vil inviteres til å presentere forskningsresultater fra prosjekt om funksjonshemmedes rettigheter.
- Norad skal etterspørre innspill fra sivilsamfunnsorganisasjonene om forskningsbehov på feltet.
- Atlas-alliansens rolle som kapasitetsbygger og kompetansebank styrkes, og et strategisk samarbeid inngås for å sørge for god, konkret og helhetsmessig veiledning, kursing og rådgivning til norske organisasjoner og myndigheter om hvordan å inkludere funksjonshemmede. Til dette bevilges en ekstrastøtte på 1,5 millioner i 2013, som også skal dekke arbeidet med internasjonale prosesser og konferanser, samt eventuell reisestøtte til disse.
- WHO, Verdensbankens og SSBs prosjekt for utvikling av et metodeverktøy for forbedring av datainnhenting om situasjonen for personer med nedsatt funksjonsevne støttes med ca. 2,4 millioner NOK i 2013 – 2014.